

Θέμα: Θέσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επίλυση του Κυπριακού προβλήματος

I. Γενικά

1. Το κείμενο (non paper) των υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνετάγη τον Ιούνιο του 2002. Αντικείμενό του είναι η προσέγγιση όλων των πτυχών του Κυπριακού από την οπτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο κείμενο εξετάζονται οι θέσεις της Ε/Κ και της Τ/Κ πλευράς, όπως αυτές υποβλήθηκαν στον De Soto το Μάιο του 2002, και ελέγχονται ιδίως οι προβληματικές θέσεις της Τ/Κ πλευράς.

2. Το non paper περιέχει ορισμένες θετικές αναφορές που πρέπει να αξιοποιηθούν, ιδίως στο μέτρο που δεν έχουν εκτιμηθεί ή ενσωματωθεί επαρκώς στο υπό διαμόρφωση σχέδιο του Ο.Η.Ε. Περιέχει όμως και προβληματικές για εμάς θέσεις, ορισμένες από τις οποίες είναι δυνατόν να αντικρουστούν και πρέπει να ανασκευαστούν, στις περιπτώσεις ιδίως που έχουν αποτυπωθεί στο σχέδιο.

II. Το πλαίσιο λύσης του Κυπριακού

1. Η Επιτροπή αναφέρει ως κοινοτικά σημαντικό πλαίσιο αναφοράς το κεκτημένο, και ιδίως:

α) Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης (: δημοκρατία, κράτος δικαίου, ανθρώπινα δικαιώματα).

β) Τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Σεβίλλης (: *Cyprus must speak with one voice and be able to meet the obligations of a member state*).

γ) Την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ιδίως στο θέμα των περιουσιών).

2. Η Επιτροπή δεν φαίνεται να λαμβάνει, στον αναγκαίο βαθμό, υπόψη ότι το πλαίσιο των Η.Ε. για την επίλυση του Κυπριακού (σχετικά ψηφίσματα και ιδίως απόφαση ΣΑ 1251/1999) έχει υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (τελευταία στη Σύνοδο Κορυφής της Σεβίλλης) και δεσμεύει συνεπώς την Ε.Ε. και τα όργανά της. Η Επιτροπή δεν μπορεί έτσι να προβαίνει σε αξιολογήσεις, πολύ δε περισσότερο να προτείνει λύσεις, παραβιάζοντας τους όρους του Ο.Η.Ε.

III. «Ίδρυση» Ομοσπονδιακού κράτους

1. Η Επιτροπή θεωρεί, ορθά, ότι τόσο η συνέχεια της Κυπριακής Δημοκρατίας όσο και η ίδρυση νέου κράτους, διαδόχου της, δεν βρίσκεται εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου. Είναι όμως παράδοξο και αδικαιολόγητο ότι προτείνει (*“The E.U. could suggest”* (Annex 1 IV) και στην τελευταία σελίδα του κειμένου) την ίδρυση νέου κράτους από τους Ελληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους ως *“constituent peoples”*, μεροληπτώντας φανερά και χωρίς λόγο υπέρ των Τ/Κ θέσεων. Το ίδιο ισχύει επίσης και σχετικά με την αναφορά σε pre-existing (πριν από τη λύση προφανώς) federated entities (II 1a). Εδώ φαίνεται έντονα η επιρροή των ιδεών Hanney στο συντάκτη του κειμένου.

2. Η Επιτροπή θεωρεί ότι ενόψει του ευρωπαϊκού πλαισίου είναι αδιάφορο αν ομιλούμε για *«members of a community, citizens of a federated entity or distinct peoples»* (Annex 1 IV). Η επισήμανση αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί κατ' αρχήν σωστή. Επειδή όμως τόσο η bicommunability όσο και η single citizenship είναι όροι του πλαισίου του Ο.Η.Ε., η Επιτροπή θα έπρεπε να κάνει λόγο μόνο για την πρώτη εκδοχή (members of a community).

3. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αξιολογηθεί, γιατί η Επιτροπή -ενώ επιχειρεί μια «τεχνοκρατική» και ουδέτερη αξιολόγηση των προτάσεων των δύο πλευρών προς επίλυση του Κυπριακού με γνώμονα το κεκτημένο- λαμβάνει ευθέως θέση σ' ένα ζήτημα (συνέχεια ή μη του κράτους) που δεν άπτεται των ευρωπαϊκών «αναγκών».

IV. Περιεχόμενο της λύσης

Η Επιτροπή -όπως είναι αναμενόμενο- αποσαφηνίζει ορισμένα θέματα σύμφωνα με τις θέσεις της Ε/Κ πλευράς. Οι απόψεις της όμως για να αξιοποιηθούν καλύτερα πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν ιδίως σε ορισμένα σημεία:

α) Σύνθεση Κάτω Βουλής: θέση της Επιτροπής είναι ότι πρέπει να ισχύει ο κανόνας της *equality of citizens* (Annex 2 III). Η συνεπής υιοθέτησή του επιβάλλει τη διόρθωση του σχεδίου του ΟΗΕ, το οποίο προβλέπει θετική διάκριση υπέρ των Τ/Κ και σχέση 2:1 κατά παράβαση της δημοκρατικής αρχής.

β) internal decision making process (II 1d και Annex 4 V): Συνεπάγεται ύπαρξη συγκεκριμένων εγγυήσεων *λειτουργικότητας* (π.χ. μηχανισμοί deadlock break) αλλά και αποτελεσματικές διαδικασίες για τη λήψη αποφάσεων.

γ) Central default power (αρμοδιότητα της ομοσπονδίας να επεμβαίνει στα ομόσπονδα κρατίδια και να τα υποκαθιστά, αν αυτά δεν εκπληρώνουν τις κοινοτικές τους υποχρεώσεις, Annex 3 III). Η υιοθέτησή της πρέπει να συνοδεύεται από εγγυήσεις για την αποτελεσματική άσκησή της. Η στενή σχέση με τη λειτουργικότητα είναι ενπροκειμένω προφανής. Επίσης η ύπαρξη central default power προϋποθέτει απολύτως διακριτά (θεσμικά και προσωπικά) όργανα για την Ομοσπονδία καθώς και απρόσκοπτη λειτουργία τους.

δ) Αποκλίσεις από το κεκτημένο (Annex 7 IV): Η Επιτροπή θεωρεί ότι το *acquis* επιτρέπει καθεαυτό την αποδοχή ορισμένων αιτημάτων των T/K, ενώ άλλα θα μπορούσαν να ρυθμιστούν σε ειδικό πρωτόκολλο. Επισημαίνει πάντως ότι τυχόν αποκλίσεις πρέπει να είναι χρονικά περιορισμένες (*temporary derogations*), σε κάθε περίπτωση οι περιορισμοί (*restrictions*) που θα προβλεφθούν πρέπει να μην θέτουν ζήτημα διακριτικής μεταχείρισης (*non-discrimination*).

V. Συνολική αξιολόγηση

1. Η Επιτροπή πρέπει να θεωρεί ότι δεσμεύεται τόσο από την ουσία όσο και από τις διατυπώσεις της απόφασης ΣΑ 1251/1999, ακόμη και αν ο Ο.Η.Ε. προτίθεται να προτείνει την παράκαμψη ή αθέτησή τους. Σε κάθε περίπτωση, η Επιτροπή δεν επιτρέπεται να προβαίνει σε προτάσεις που το περιγράφουν ή το καταστρατηγούν.

2. Τα θετικά στοιχεία των θέσεών της κινδυνεύουν να μείνουν διακηρυκτικά, αν δεν αποτυπωθούν σε διατάξεις με απτό περιεχόμενο (κατά τρόπο θετικό: συγκρότηση και λειτουργία πολιτειακών οργάνων, και κατά τρόπο αρνητικό: τυχόν περιορισμοί και αποκλίσεις από το κεκτημένο).

Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2002